

مختوم الحیون

شرح حکمت تعالیه

WWW.KEGAP.IR

سرشناسه: جوادی آملی، عبدالله، ۱۳۱۲-
 عنوان و پدیدآور: حقیق مختوم: شرح حکمت متعالیه / مولف: آیت الله جوادی آملی؛ تنظیم و تدوین: حمید پارسانیا.
 مشخصات ظاهری: قم: اسراء، ۱۳۹۶.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۳۵-۲۸-۹
 یادداشت: فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
 یادداشت: ج- ۱۸ چاپ اول: ۱۳۹۶.
 یادداشت: کتابنامه.
 عنوان دیگر: شرح حکمت متعالیه
 موضوع: صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹-۱۰۵۰ق. الاسفار الاربعه - نقد و تفسیر
 موضوع: فلسفه اسلامی - متون قدیمی تا قرن ۱۴ حکمت متعالیه.
 شناسه افزوده: پارسانیا، حمید.
 رده بندی کنگره: ۹ ج / BBR ۱۰۸۳
 رده بندی دیویی: ۲۹۱ / ۱۸۹
 شماره کتابخانه ملی: ۶۳۹۷-۶۷۷

پژوهشکده علوم عقلی

گروه پژوهشی فلسفه

رحیق مختوم جلد هجدهم

شرح حکمت متعالیه بخش هشتم از جلد سوم

- مؤلف: آیت الله جوادی آملی (دام ظلّه العالی)
- تنظیم و تدوین: حجت الاسلام حمید پارسانیا
- تحقیق و پژوهش: حقیق اسلام قاسم جعفر زاده، میثم وانقی و مهدی سلطانی
- حروف نگاری و صفحه آرایی: پژوهشگاه علوم و حیاتی معارج
- ناشر: مرکز نشر اسراء
- چاپخانه: مرکز چاپ اسراء
- نوبت چاپ: دوم
- سال نشر: پائیز ۱۳۹۸ هـ. ش
- شابک (جلد هجدهم): ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۳۵-۲۸-۹
- تیراژ: ۵۰۰ جلد
- قیمت: ۹۰۰۰۰۰ ریال

همه حقوق طبع محفوظ است

آدرس: قم، بلوار ۷۵ متری عمار یاسر، نبش خیابان قدوسی، بنیاد بین المللی علوم و معارف اسلامی

تلفن: ۳۷۷۶۵۳۵۶ - ۳۷۷۶۵۳۵۷

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۱۱۸۲

پست الکترونیک: info@nashresra.com

<http://nashresra.ir>

برای خرید نسخه های الکترونیک و چاپی
 نشر اسراء کد زیر را اسکن کنید.

برای مطالعه نسخه الکترونیکی این کتاب کد
 زیر را اسکن کنید.

فهرست مطالب

- فصل ۹: فی قول المتقدمين أن النفس إنما تعقل باتحادها بالعقل الفعال ۵
- فصل ۹: اتحاد نفس با عقل فعال ۷
- قول مشهور در نفی اتحاد نفس با عقل فعال ۷
- دلیل نفی اتحاد نفس با عقل فعال ۸
- بیان ابن سینا در رد اتحاد عاقل با عقل فعال ۱۰
- اشکال قطب رازی مبنی بر ضرورت اتحاد نفس در ضرورت اتحاد آنها با عقل فعال ۱۲
- روش صدر المتألهین برای پاسخ از اشکالات ۱۲
- مشاهدات صدر المتألهین درباره اتحاد با عقل فعال ۱۴
- انکار و استبعاد نسبت به اتحاد عاقل با عقل فعال ۱۹
- مدار اتحاد عاقل و معقول در عبارات مرحوم قزوینی و میرزا مهدی آشتیانی ۲۰
- وجود جمعی معقولات در عقل ۲۳
- بیان حکیم سبزواری درباره شمول عقل نسبت به همه اشیاء ۲۵
- نفی قیاس وحدت عقلی با وحدت عددی ۲۷
- درخواست مرحوم قاضی نسبت به شرح دلالت شمس بر ظل ۲۹
- عددی نبودن وحدت عقل ۲۹
- خروج بحث از عددی نبودن وحدت عقل به تکثرپذیر نبودن عقل ۳۱

۵۱۴ رحيق مختوم * شرح حکمت متعالیه

۱۱۰ پاسخ از نقض و رد پاسخ

۱۱۳ اشاره فصل دهم

فصل ۱۱: فی تحقیق أن كون الشيء عقلا و عاقلا و معقولا لا يوجب كثرة في الذات و لافى

الاعتبار ۱۱۵

فصل ۱: نفى كثرة حقيقى و اعتبارى عقل، عاقل و معقول ۱۱۹

مطالب فصل یازدهم ۱۱۹

بیان فخر رازى درباره ضرورت تغییر عاقل و معقول ۱۲۰

تأکید صدر المتألهین بر اهمیت مسئله اتحاد عاقل و معقول ۱۲۱

عبارات ابن سینا درباره علم مجرد به ذات خود ۱۲۲

وحدت عقل، عاقل و معقول در واجب ۱۲۴

دلیل وحدت عاقل و معقول و کثرت متحرک و متحرک ۱۲۵

انتزاع مفاهیم مساوق از مصداق واحد ۱۲۶

شگفتی صدر المتألهین از نظر فخر رازى درباره کثرت عاقل و معقول ۱۲۷

دلیل نقلی بر وحدت صفات واجب ۱۲۹

استدلال فخر رازى بر تغییر دو وصف عاقلیت و معقولیت ۱۳۱

پاسخ فخر رازى از اشکال بر استدلال خود ۱۳۲

اشکال اول خلط مفهوم و مصداق در استدلال فخر رازى ۱۳۷

اشکال دوم، تکثر صفات ثبوتی واجب و قول به قدمای ثمانیه ۱۳۸

اشکال سوم، نقض استدلال فخر رازى به مسئله ابوت و نبوت ۱۳۹

مفاهیم متغایر و مصداق واحد ۱۴۱

استدلال ابن سینا در شفا بر اتحاد عاقل و معقول در انسان و موجودات مجرد ۱۴۵

- عبارت ابن‌سینا در تعلیقات درباره اتحاد عاقل و معقول در مجردات ۱۴۶
- استدلال فخر رازی بر تغایر ماهیت و انیت واجب و مغایرت صفات و ذات او ۱۴۷
- استدلال دوم فخر رازی بر نفی اتحاد عاقل و معقول مبنی بر اضافه بودن علم ۱۵۳
- استدلال فخر رازی بر اضافه بودن علم ۱۵۴
- اشکال اول بر اضافه بودن علم ۱۵۵
- اشکال دوم بر اضافه بودن علم ۱۵۷
- اشکال سوم بر اضافه بودن علم ۱۵۹
- فصل ۱۲: فی حل باقی السکوک فی کون الشیء عاقلاً لذاته ۱۶۳
- فصل ۱۲: حل تردیدهای باقی مانده بر عاقل بودن شیء به ذات خود ۱۶۷
- اهم مطالب فصل ۱۶۷
- طرح اشکال مسأله علم به ذات در بیان فخر رازی ۱۶۸
- استفاده سه دلیل بر نفی علم حصولی نفس به خود از کلام شیخ اشراق ۱۶۹
- حل اشکال علم به ذات بر مبنای تعریف صدرالمتألهین از علم ۱۷۰
- اضافه حقیقی و اقسام دوگانه اضافه اعتباری ۱۷۲
- مفاهیم متغایر و مصداق و حیثیت صدق واحد ۱۷۳
- مصصح مجاز در اضافه مجازی ۱۷۵
- اضافه بین ذات مجرد و عاقلیت آن ۱۸۱
- نقل و نقد فخر رازی نسبت به پاسخ ابن‌سینا ۱۸۲
- پاسخ صدرالمتألهین از اشکال فخر رازی ۱۸۳
- عدم دلالت دو مفهوم مضاف بر تغایر مصداقی ۱۸۵
- وجه صحیح حمل کلام برخی از علماء ۱۸۹

- ۱۸۹ استناد عبارات نامأنوس به ابن سینا در مباحث مشرقیه.
- ۱۹۰ نقد صدر المتألهین نسبت به عبارات منسوب به ابن سینا.
- ۱۹۲ نقد حکیم سبزواری نسبت به عبارات.
- ۱۹۵ عینیت صفات با ذات واجب در روایات.
- ۱۹۵ کمال بودن و نامتناهی بودن صفات ذاتی.
- ۱۹۶ علم تفصیلی واجب قبل از خلق.
- ۱۹۷ سابق بودن صفات ذات بر مخلوقات.
- ۱۹۸ وحدت صفات ذات با ذات.
- ۲۰۱ توحید خالص.
- ۲۰۵ امتیاز صفات به حسب لفظ و مفهوم و بحیث به حسب مصداق.
- ۲۰۶ علم مجرد به ذات خود و تقابل عاقل و معقول.
- ۲۰۷ قول به لا اقتضا بودن تضایف نسبت به تغایر.
- ۲۰۹ اعتباری بودن تغایر متضایفان در عبارت خواجه.
- ۲۱۰ مجازی بودن تغایر عاقل و معقول.
- ۲۱۱ بیان علامه طباطبایی در ذاتی بودن تغایر متضایفان.
- ۲۱۴ تقابل بین عاقلیت و معقولیت و نفی تقابل عاقل و معقول.
- ۲۱۵ دلیل ویژه عدم اجتماع علت و معلول.
- ۲۱۶ اشکال علامه بر راه نخست صدر المتألهین.
- ۲۱۸ مبنای حکیم سبزواری درباره تقابل تضایف.
- ۲۲۰ اشکال حکیم سبزواری بر برهان تضایف در اسفار.
- ۲۲۱ تهافت در عبارات حکیم سبزواری.
- ۲۲۵ توجه حکیم متأله مهدی آشتیانی به اضطراب عبارات صدر المتألهین و حکیم سبزواری.

- استفاده اعدادی از تضایف در برهان اتحاد عاقل و معقول ۲۲۷
- تقابل ذاتی عاقلیت و معقولیت در موطن حقیقت و مجاز ۲۲۸
- آفتاب آمد دلیل آفتاب ۲۲۹
- معنای اتحاد در اتحاد عاقل و معقول ۲۳۰
- اتحاد به معنای عینیت در عبارات صدرالمتألهین ۲۳۰
- اتحاد در معنای اعم از عینیت در عبارات صدرالمتألهین ۲۳۲
- مبنای واحد علامه طباطبایی مبنی بر معنای اعم اتحاد ۲۳۳
- اشکال علامه بر اتحاد به معنای عینیت ۲۳۴
- اشکال حکیم سبزواری بر انحصار معنای اتحاد به عینیت ۲۴۰
- بیان حکیم متأله مهدی آشتیانی درباره کاربرد محدود اتحاد به معنای عینیت ۲۴۱
- نفی جریان اتحاد عاقل و معقول در علوم اعتباری ۲۴۳
- شهود وجود خارجی معلوم در صورت قوی بودن علم ۲۴۴
- نحوه تشخیص معلوم در مراتب علم ۲۴۴
- فصل ۱۳: فی أنواع الإدراکات ۲۴۷
- فصل ۱۳: انواع ادراکات ۲۴۹
- اقسام ادراکات حصولی ۲۴۹
- محسوسات و ادراکات حسی ۲۵۰
- خیال و متخیله ۲۵۱
- توهم و تعقل ۲۵۲
- مراتب چهارگانه تجرید ۲۵۴
- تجرید عقلی و عوارض و هیأت‌های عقلی ۲۵۵

- تجربید در باب معرفت و تجربید در باب معرف ۲۵۵
- ارجاع ادراکات وهمی به ادراکات عقلی ۲۵۶
- ارجاع ادراکات وهمی، خیالی و حسی به حس مشترك در تعلیقہ علامہ طباطبایی ۲۵۷
- تقسیم دوگانه ادراکات در تعلیقہ علامہ طباطبایی ۲۵۸
- دیدگاه حکیم سبزواری درباره "ارجاع وهم به عقل" ۲۵۹
- معلوم مجرد و معلوم نیازمند به تجربید ۲۶۳
- نسبت نفس با عالم مثال و با بهشت برزخی ۲۶۴
- تجربید از ماده و مقدار در ادراک خیالی و عقلی ۲۶۷
- کلی عقلی مفهومی و کلی عقلی سعی ۲۶۸
- مطالب نه گانه "ارائه شده" ۲۷۰
- اشکال فخر رازی درباره "کلیت و مجرد صور ذهنی" ۲۷۵
- پاسخ فخر رازی از اشکال تجرد و کلیت صور علمی ۲۷۶
- اعتراض حکیم سبزواری بر پاسخ فخر رازی ۲۷۸
- اشکال خواجه نصیرالدین طوسی بر پاسخ فخر رازی ۲۸۱
- ایجاد و اعدام کلی طبیعی با ایجاد و اعدام یک فرد واحد ۲۸۲
- استدلال خواجه برای دفع اشکال ۲۸۷
- مبانی حکمت متعالیه برای پاسخ از اشکال ۲۸۸
- استدلال بر وجود ذهنی با دو حد وسط کلیت و صرافت ۲۸۹
- پاسخ از اشکالات وجود ذهنی با نفی وحدت حمل ۲۹۰
- حمل های مفهومی و حمل های مصداقی ۲۹۱
- ویژگی های حمل شایع صناعتی ۲۹۳
- نفی منافات بین جزئی عقلی و کلیت در نسبت با افراد جزئی ۲۹۴

فهرست مطالب ۵۱۹

نسبت صورت عقلی با اشخاص جزئی ۲۹۶

خلاصه مطالب صدرالمتألهین در پاسخ از اشکال ۲۹۸

فصل ۱۴: فی ان القوة العاقلة كيف تقوى على توحيد الكثير وتكثير الواحد ۳۰۱

فصل ۱۴: چگونگی قدرت قوه عاقله بر توحید کثیر و تکثیر واحد ۳۰۳

چگونگی بیان مطالب فصل ۳۰۳

مقامهای دوکانه فصل ۳۰۴

عقل جاهل و علم ۳۰۴

پاسخ و جرد شناختی صدرالمتألهین به چگونگی توحید کثیر ۳۰۵

دو راه جمهور برای تبیین توحید کثیر ۳۰۷

مباحث تعلیمی منطق ۳۰۷

منطق روش علم و اخلاق شیوه زندگی ۳۰۹

اختیاری بودن شرک ۳۰۹

عقد علمی و عقد ایمانی ۳۱۰

عقل اسیر و علم معزول و غیر نافع ۳۱۲

اسارت فطرت و خلود در عذاب ۳۱۴

اقسام چهارگانه انسانها به حسب عزم و جزم ۳۱۵

چگونگی تکثیر واحد بر مبنای حکمت مشاء ۳۱۶

اشکال حکیم سبزواری بر راه حل مبتنی بر حکمت مشاء ۳۱۷

بیان فخر رازی درباره تکثیر واحد ۳۱۸

فصل ۱۵: فی درجات العقل و المعقول ۳۲۳

فصل ۱۵: درجات عقل و تعقل ۳۲۵

۳۲۵ درجات سه گانه عقل و تعقل

۳۲۶ عقل و تعقل بالقوه

۳۲۸ دو عالم صوری

۳۲۹ سه اصطلاح درباره نفس

۳۳۱ کتمان سر و صف الهی اهل ایمان

۳۳۳ دو طرف شدت و ضعف عقل هیولانی

۳۳۴ عقل جانعل تفصیلی

۳۳۵ عقل بسیط اجمالی

۳۴۳ علم بسیط اجمالی و علم تفصیلی

۳۴۹ سه اشکال بر پذیرش عقل بسیط و نفی الحد عاقل و معقول

۳۵۱ بررسی استدلال ابن سینا بر محرف صور عقلی

۳۵۷ تقریر شیخ اشراق از مدعای حکمای مشاء

۳۵۹ نقد شیخ اشراق به استدلال ابن سینا به علم واجب به ماسوی

۳۶۱ نقد شیخ اشراق بر انطواء علم به اشیاء در علم به ذات

۳۶۵ اشکال فخر رازی بر عقل بسیط بر مبنای حکمت مشاء

۳۶۷ اشکال فخر رازی بر مبنای اضافه بودن ماهیت علم

۳۶۹ پاسخ از اشکالات شیخ اشراق و فخر رازی بر مبنای حکمت متعالیه

۳۷۱ اشارات فصل پانزدهم

۳۷۱ دو معنای عقل بالقوه

۳۷۲ تعلیق حکیم سبزواری درباره تفاوت تقسیم اسفار و شفا

۳۷۳ معنای بالقوه بودن عقل در هنگام تولد

۳۷۴ بحث از علت قابل و فاعلی نبوت در مباحث علم النفس و الهیات

فهرست مطالب ۵۲۱

پاسخ از اشکال براهمه بر ضرورت نبوت..... ۳۷۶

اشتمال قواعد علمی بر فروع فراوان..... ۳۷۷

عقل بسیط و تلاوت آیات در زمان دهری..... ۳۸۰

مخزن بودن عقل بسیط و عقل فعال..... ۳۸۲

فصل ۱۶: فی امکان التعقلات الكثيرة فی النفس دفعة واحدة..... ۳۸۷

فصل ۱۶: امکان تعقل های دفعی کثیر نفس..... ۳۸۹

جایگاه مطالب فصل..... ۳۸۹

مسئله محل بحث..... ۳۹۰

امکان تعقلات دفعی کثیر بر مبنای حکمت متعالیه..... ۳۹۱

پاسخ های فخر رازی از اشکال بر تعقلات دفعی کثیر نفس..... ۳۹۳

استشهاد فخر رازی بر فساد اشکال..... ۳۹۹

طرح دقیق اشکال..... ۳۹۹

بازخوانی صدرالمتألهین از پاسخ فخر رازی..... ۴۰۰

اشارات فصل شانزدهم..... ۴۰۳

امکان جمع علوم فراوان حسی و غیر حسی در نفس..... ۴۰۳

مظهریت نفس برای اسم لایشغله شأن عن شأن..... ۴۰۳

جمع دفعی انواع مدرکات در نفس..... ۴۰۴

جمع امور نامتناهی در عقل..... ۴۰۵

اشکال علامه طباطبایی بر استناد ناتوانی ادراک دفعی نفس به قوه خیال..... ۴۰۶

فصل ۱۷: فی أن النفس مع بساطتها كيف تقوى على هذه التعقلات الكثيرة..... ۴۱۱

فصل ۱۷: چگونگی توانایی نفس بسیط بر تعقل های کثیر..... ۴۱۳

۴۱۳ مبانی توانایی نفس بر تعلقات کثیر

۴۱۴ بیان فخر رازی در حل مسأله

۴۱۶ چگونگی تأثیرپذیری معرفت از انگیزه‌های عملی

۴۱۹ اشارات فصل هفدهم

۴۱۹ قاعده الواحد و وحدت صادر نخست

۴۲۰ دفع اشکال از طریق نفی فعل بودن تعقل

۴۲۳ فصل ۱۸: فی قسمه العلم الى الأقسام

۴۲۵ فصل ۱۸: اقسام علم

۴۲۵ مطالب فصل

۴۲۶ تقسیم بالعرض به تبع معلوم

۴۲۷ تقسیم بالذات علم به واجب و ممکن

۴۲۸ عرض بودن علم به تبع ماهیت مربوط به وجود آن

۴۳۳ تقسیم علم به فعلی و انفعالی و ...

۴۳۴ تقسیم تشکیکی علم به اقسام مختلف

۴۳۵ چگونگی اطلاق لفظ علم بر تعلیم، تعلم و اضافه عالمیت

۴۳۷ فصل ۱۹: فی الإشارة إلى إثبات القوة القدسية

۴۳۹ فصل ۱۹: اثبات قوه قدسیه

۴۳۹ جایگاه فصل

۴۳۹ مبدأ فاعلی و قابلی وحی

۴۴۲ تقسیمات فلسفی علم

- ۴۴۳ تقسیم غیرفلسفی علم به بدیهی و نظری
- ۴۴۴ اصل المرء لبه
- ۴۴۶ گمراهی انسان بی‌خرد
- ۴۴۸ مبدأ فاعلی و قابل‌ی علوم بدیهی و نظری انسان
- ۴۴۹ نفی خودبنیادی وجودی علم انسانی
- ۴۵۰ تعمیم از راه‌های درونی و بیرونی
- ۴۵۱ غفلت از راه‌های درونی تعلیم الهی
- ۴۵۲ معلم شدید القوی
- ۴۵۳ تدسیس و تدفین خود
- ۴۵۴ تعلیم از باطن به ظاهر و از غیب به شهادت
- ۴۵۵ تخلف و اختلاف علم از اسباب ظاهری
- ۴۵۹ دلایل وجود علوم و انتقالات بدیهی و نظری
- ۴۵۹ نیاز علوم و انتقالات بدیهی به معلم
- ۴۶۰ تفاوت فکر و حدس
- ۴۶۱ نیاز علم بدیهی و نظری انسان به معلم
- ۴۶۲ مراتب حدس
- ۴۶۳ تقشیر، تجرید، انتزاع و حرکت نفس به سوی معانی کلی
- ۴۶۴ نفخه الهی و جریان درونی مادین
- ۴۶۵ تعلیم درونی الهی در حدس
- ۴۶۹ درجات و مراتب مختلف ذکاوت
- ۴۷۰ قوه قدسیه و ویژگی کمی آن
- ۴۷۱ سرعت انتقال و ادراك حضوری قوه قدسیه

۴۷۳ چگونگی انتقال از حدوسط به مطلوب در حدس و فکر

۴۷۵ اشارات فصل نوزدهم

۴۷۵ راه‌های ظاهری و باطنی تعلیم

۴۷۷ مسئله چگونگی تبدیل حقایق تکوینی به امور اعتباری

۴۷۹ قلب مومن مبرم امن الهی

۴۸۵ در بیان مکسر و سالم قرب فرایض

۴۸۷ قرب فرایض در کلام امیر مؤمنان علی علیه السلام

۴۸۸ قرب فرایض در حدیث قدسی

۴۸۹ پیوند تکوین و اعتبار در ظرف وجود انسان

۴۹۰ مظهریت انسان کامل برای تبدیل کلمات تامه الهی به عبارات فرهنگی و تاریخی

۴۹۲ محدودیت قرب فرایض به افعال و صفات الهی

۴۹۳ تقسیم موجود به حقیقی و اعتباری

۴۹۴ ارتباط موجودهای اعتباری به موجودهای حقیقی

۴۹۵ اعتبارات عقلی و الهی و اعتبارات مبتنی بر اهواء انسان

۴۹۷ اثر عقل و نقل در شناخت اعتبارات شرعی

۴۹۷ انتقال عبارات مباحث مشرقیه به عبارت فصل

۴۹۸ بازگشت نظری به بدیهی و بازگشت انتقال نظری به انتقال بدیهی

۴۹۸ دلیل مبتنی بر نفی تسلسل و دلیل وجدانی بر وجود انتقال بدیهی

۵۰۰ اشکال بر استدلال مبتنی بر نفی تسلسل در انتقالات

۵۰۱ پاسخ حکیم سبزواری از اشکال و تغییر مسیر بحث

۵۰۱ استحاله تسلسل در مقولات نظری

۵۰۲ وجدانی بودن مدرکات بدیهی

فهرست مطالب ۵۲۵

تفاوت علم صاحب قوه قدسیّه با علم دیگران نسبت به عقل فعّال ۵۰۵

ویژگی های علم مفهومی به عقل فعّال ۵۰۶

هنر عیان دیدن آتش و مخلوق بودن بهشت و جهنّم ۵۰۷

ادراک شهودی حقایق عالم ۵۰۸

اتحاد مثبت و اتحاد منفی ۵۱۰

فهرست آیات ۵۲۷

فهرست اعلام ۵۳۵

فهرست منابع ۵۳۹

www.ketab.ir